

BORIS GOLEC^{*}

Prebivalstvo trga Mozirje leta 1657 v luči najstarejšega celovitega zapisnika duš na Slovenskem

IZVLEČEK

Poleg dobro ohranjenih matičnih knjig se lahko župnija Mozirje pohvali z dobro ohranjenostjo zapisnikov duš (*status animarum*). Najstarejši je nastal že leta 1657 in je sploh najzgodnejši celovit vir te vrste na Slovenskem. Sestavil ga je mozirski župnik Janez Plevnik in z njegovim vodenjem prenehal najverjetneje še v istem letu. V slovenskem prostoru gre za samo enega od dveh statusov *animarum* iz 17. stoletja, ki navajata tudi starost posamezne osebe. V prispevku je objavljen in obravnavan samo tisti del zapisnika duš, v katerem je zajet trg Mozirje.

KLJUČNE BESEDE

župnija Mozirje, trg Mozirje, zapisnik duš (*status animarum*), prebivalstvo, matične knjige, župnik Janez Plevnik

ABSTRACT

POPULATION OF THE MOZIRJE MARKET TOWN IN 1657 ACCORDING TO THE EARLIEST COMPREHENSIVE STATE OF SOULS IN SLOVENIA

Apart from well-preserved vital records, the parish of Mozirje also boasts the states of souls (*status animarum*) in excellent condition. The earliest one was produced in 1657 as the first comprehensive source of its kind in Slovenia. It was meticulously compiled by Janez Plevnik, the parish priest of Mozirje, who probably discontinued the recordkeeping that same year. This is one of merely two *status animarum* from the seventeenth-century Slovenia that also state the age of individual persons. The article presents and discusses only the part of the census that covers the market town of Mozirje.

KEY WORDS

parish of Mozirje, market town of Mozirje, states of souls (*status animarum*), population, vital records, parish priest Janez Plevnik

^{*} prof. dr., znanstveni svetnik, ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Ljubljana, Slovenija, boris.golec@zrc-sazu.si,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0367-0141>

Župnija Mozirje ima za preučevanje svoje demografske podobe poleg dobro ohranjenih matičnih knjig, ki segajo do srede 17. stoletja,¹ izjemno bogate druge starejše vire, in sicer popise župljanov. Na Slovenskem je ena redkih župnij, za katere obstaja tak natančen popis že iz 17. stoletja, iz leta 1657.² Poleg tega poznamo zanjo tudi popis prebivalcev iz srede 18. stoletja, nastal v sklopu terezijanskega ljudskega štetja.³ Za časovni razpon enega stoletja, od leta 1825 dalje, pa so kontinuirano ohranjene knjige zapisnikov duš ali t. i. statusi animarum.⁴

Mozirskih župnikov pri nastajanju navedenih evidenc niso vedno vodili enaki motivi. Tudi najstarejši celoviti popis iz leta 1657 je po obliki in namenu zapisnik duš, medtem ko sto let mlajši, terezijansko ljudsko štetje iz leta 1754, ni nastal iz pastoralnih potreb, ampak po naročilu države za potrebe prvega popisa prebivalstva v avstrijskih habsburških deželah.⁵ Pri tem gre poudariti, da so se popisnice terezijanskega štetja skoraj v celoti ohranile samo za župnije takratne ozemelsko nepovezane ljubljanske škofije, tako da je s tem virom pokrita vsa Zgornja Savinjska dolina, vključno z Zadrebško dolino.⁶

Mozirski status animarum iz leta 1657 je, kolikor je bilo mogoče ugotoviti, sploh najstarejši celoviti ohranjeni župnijski zapisnik duš na Slovenskem.⁷ Iz 17. stoletja poznamo še dva poimen-

ska, in sicer za župnijo Slavina pri Postojni od leta 1665 dalje⁸ in za župnijo Vodice iz leta 1674,⁹ ki prav tako še čakata na sistematično obravnavo in objavo. Za razliko od teh so drugi statusi animarum vsebinsko skromnejši. Vsi trije za ljubljansko stolno župnijo, nastali v letih 1656, 1660 in 1662,¹⁰ ter dva za župnijo Bloke, oba iz leta 1699,¹¹ vsebujejo namreč le imena in priimke družinskih poglavarjev, medtem ko so družinski člani popisani sumarno. Mozirski in vodiški zapisnik duš sta med njimi edina, ki ne beležita samo prejemanja zakramentov, ampak tudi posameznikovo starost.

Zapisnik duš mozirske župnije iz leta 1657 je uporabljal že cerkveni zgodovinar Ignac Orožen, ko je v Mozirju med letoma 1854 in 1865 kaplanoval, vendar se mu ni posebej posvetil.¹² Tudi domoznanska literatura, začenši z rokopisno, se ga je le dotaknila. V njej ne bomo našli nič več kakor sumarne rezultate – število prebivalstva župnije in trga –,¹³ medtem ko status animarum ni bil predstavljen kot vir in ostaja kot tak neizčrpan.

Župnija Mozirje torej ponuja veliko možnosti za demografske in druge raziskave, saj je njeno prebivalstvo mogoče kontinuirano spremljati skozi štiri stoletja, vse od petdesetih let 17. do dvajsetih let 20. stoletja. Eden od namenov pričujočega prispevka je tudi spodbuditi takšno delo, ki bi primerjalno zajelo večstoletni časovni razpon.

1 Krstne matice so z vrzelmi ohranjene od leta 1664 dalje, poročne in mrliske pa od 1657 (NŠAM, Župnija Mozirje, Matične knjige).

2 Pregled nad starejšimi zapisniki duš (statusi animarum), ki so tako kot mozirski sestavni del katere od župnijskih matičnih knjig, ponuja vodnik po matičnih knjigah za celotno Slovenijo iz leta 1972 (gl. kazalo v: *Vodnik po matičnih knjigah*, str. 1377–1378). Vodnik za 17. stoletje izkazuje samo zapisnike duš župnij Mozirje iz leta 1657 (str. 369), Krvavče v Istri iz leta 1675 (str. 264) in Bloke iz leta 1699 (str. 26–27), poleg teh pa še nedatiran in časovno neopredeljen zapisnik duš v rojstni (krstni) matični knjigi župnije Vodice 1638–1653 (str. 780). Od navedenih danes žal pogrešamo krvavškega (prim. popis matičnih knjig v Škofijskem arhivu Koper), vodiški (NŠAL, ŽA Vodice, Matične knjige, R 1638–1653, fol. 144r–152v) pa je glede na starost Jurija Rebolja in Gregorja Mencla, starih tri dni in tri tedne (prav tam, fol. 146r in 146v) ter krščenih 8. in 30. marca 1674 (prav tam, R 1671–1718, fol. 10v in 11r), nastal v začetku aprila 1674, teden dni po veliki noči. Kot samostojni popisi, ne kot del katere od matičnih knjig, so se ohranili tudi trije zapisniki duš ljubljanske stolne župnije sv. Nikolaja iz let 1656, 1660 in 1662 (NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 58/17; prim. Valenčič, Popis družinskih poglavarjev).

3 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/6, 4. 2. 1754.

4 Filipič, *Vodnik po matičnem gradivu*, str. 46–47.

5 Prim. Valenčič, Štetje prebivalstva leta 1754.

6 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/3 (Gornji Grad), 119/4 (Rečica), 119/5 (Ljubno) in 119/6 (Mozirje).

7 Gl. op. 2. – Status animarum ljubljanske stolne župnije iz leta 1656 je sicer eno leto starejši, a pokriva samo majhen

del župnije (Valenčič, Popis družinskih poglavarjev, str. 179).

8 ŠAK, Ž Slv MKK 2 1650–1747, s. p.

9 NŠAL, ŽA Vodice, Matične knjige, r 1638–1653, fol. 144r–152v.

10 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 58/17. Prim. Valenčič, Popis družinskih poglavarjev.

11 NŠAL, ŽA Bloke, matične knjige, P 1658–1695, pag. 91–125; M 1644–1698, pag. 235–237.

12 Orožen statusa animarum v svojem prikazu mozirske župnije iz leta 1877 niti ne omenja niti ni objavil podatkov, ki bi jih iz njega črpal (prim. Orožen, *Das Dekanat Oberburg*, str. 193–236), je pa Orožnove izpisne konec 19. stoletja uporabljal cerkveni zgodovinar Matej Slekovec (1846–1903). V svoji kartoteki duhovnikov je namreč po njih navedel starost mozirskega kaplana Jurija Zavratnika leta 1657 (SI PAM/1537 Slekovec Matej, Kartoteke: duhovniki 17. stoletje, karton št. 2413, Zavratnik Jurij).

13 Mozirski šolnik Franc Praprotnik je v rokopisni Trški kroniki Mozirja, ki jo je začel pisati leta 1903, pri letu 1657 brez navedbe vira navedel sumarno število trških hiš (59) in prebivalcev trga (323) ter skupno število prebivalcev župnije 2267, od tega brez trga 1944 (Osrednja knjižnica Mozirje, Praprotnik, Trška kronika Mozirja, s. p.). Enake podatke je leta 1926 v podlistku v celjski Novi dobi objavil Žiga Leykauf (Lajakov-Mozirski, Kronika trga Mozirje, str. 1). Število hiš in prebivalcev trga navajata še J. Curk: 74 hiš in 323 prebivalcev (Curk, *Trgi in mesta*, str. 104), ki se je pri hišah očitno oprl na drug vir, in A. Videčnik: 59 hiš in 323 prebivalcev, pri čemer je v tej objavi zatipkana letnica 1675 namesto 1657 (Videčnik, *Zgodovina*, str. 26).

Prispevek se omejuje samo na trg Mozirje v luči najstarejšega popisa iz leta 1657. Njegova vsebina je kritična objava vira, ne da bi se natančneje posvečali analiziranju demografskih in drugih podatkov. V obravnavo je kot primerjalni vir deloma pritegnjeno tudi terezijansko ljudsko štetje iz leta 1754.

STATUS ANIMARUM ŽUPNIJE MOZIRJE IZ LETA 1657

Status animarum z letnico 1657 v naslovu je sestavni del najstarejše ohranjene župnijske matične knjige, v kateri so združene vse tri vrste matic: krstna za obdobje 1664–1657 ter poročna in mrliška, obe za leta 1657–1665.¹⁴ Glede na to, da so začeli krste v knjigo vpisovati zadnje, krstne matične knjige pa so v Rimskokatoliški cerkvi vodili najprej, še pred poročnimi in mrliški, je morala tudi v mozirski župniji pred tem obstajati vsaj ena starejša krstna knjiga, ki se ni ohranila. Za evidenci porok in pokopov pa vse kaže, da ju je začel voditi šele župnik Janez Plevnik v začetku leta 1657, sočasno in v isti knjigi z zapisnikom duš.¹⁶

Statusi animarum ali zapisniki duš so po navodilih škofov postali na Slovenskem redna praksa šele v prvi polovici 19. stoletja,¹⁷ pred tem pa jih srečamo redko in imajo večinoma skromnejšo vsebino. Zato je tem bolj presenetljivo, da je mozirski župnik Janez Plevnik takšno pastoralno evidenco sestavil tako zgodaj, že v šestem desetletju 17. stoletja. Natančnih motivov za njen nastanek ne poznamo, toda glede na vsebino so bili pastoralni. Plevnik je namreč pri posameznem župljanu poleg njegove starosti in družbenega statusa v hiši oziroma družini (starši, otroci, drugi sorodniki, posli in gostači) beležil samo, kdo je že prejel prvo obhajilo in birmo. Pri še nebirmanih osebah, ki so se bližale starosti za prejem tega zakramenta, je pogosto pustil prazen prostor za naknadni vpis podatka o birmanosti, kar pomeni, da je imel status animarum namen dopolnjevanja. Statistične podatke je vsekakor potreboval tudi za poročanje škofiji oziroma stolnemu kapitlju.

V ljubljanskem kapiteljskem arhivu je namreč iz tega obdobja ohranjena vrsta statističnih poročil posameznih župnij,¹⁸ med njimi tudi mozirske prav za leto 1657. Iz nepodpisanega in nedatiranega sporočila, nastalega v naslednjem kalendaru letu¹⁹ in napisanega s Plevnikovo roko, izvemo, da je župnija v tem letu štela 2270 duš. Spovedancev in obhajancev je bilo 1685, ostalih 592, sicer pa 86 krstov, 29 smrtnih primerov in 12 porok. Dragocen je podatek, da se je tisto leto iz župnije veliko ljudi izselilo, samo iz trga Mozirje več kakor 20.²⁰ Odseljene gre v zapisniku duš iskati med tistimi prečrtanimi osebami, za katere ob primerjavi z mrliško matično knjigo z večjo ali manjšo gotovostjo vemo, da niso umrli.

Preden se posvetimo vsebini Plevnikovega zapisnika, si oglejmo nekaj osnovnih podatkov o tem dolgoletnem mozirskem župniku. V njegovem statusu animarum so najprej popisane osebe, ki so prebivale v župnišču. Samega sebe je označil kot 50-letnega vikarja, s katerim poleg štirih poslov obeh spolov živita še dve sorodnici, 78-letna mati Elizabeta in njena 35-letna hči Neža, torej župnikova sestra. Kot je izpričal nekaj let pozneje, je bil po rodu Kranjec iz Kamnika, rojen novembra 1606.²¹ Kot eden redkih duhovnikov svojega časa je sestavil izčrpen *curriculum vitae* (1663), kar dodatno priča o njegovi vestnosti. Izvemo, da ga je ljubljanski škof Tomaž Hren pri devetih letih vzel za pevca diskantista in da je pozno, star že 19 let, odšel na šolanje v ljubljanski jezuitski seminar (1625). Temu ustrezno je bil tudi v duhovnika posvečen šele v 30. letu. Kleriška posvečenja do diakonata je leta 1636 prejel od ljubljanskega škofa Scarlichija v Gornjem Gradu, mašniško posvečenje pa 22. marca istega leta v Gradcu od sekavskega škofa. Pred umestitvijo za mozirskega vikarja (župnika) 25. oktobra 1643 je služboval v Gornjem Gradu in Sv. Petru pod Sv. Gorami. V Mozirju je ostal skoraj četrto stoletje, do nenadne smrti 10. novembra 1668, ko mu je bilo 62 let.²²

14 NŠAM, Župnija Mozirje, R 1664–1665 + PM 1657–1665. Vpisi porok se začinjajo 15. januarja 1657, vpisi pokopov pet dni pozneje, 20. januarja 1657, vpisi krstov pa 28. februarja 1664.

15 Prim. Vodnik po matičnih knjigah, str. XVII–XVIII.

16 S podobnim uvodom kot zapisnik duš (*Descriptio statum animarum Anno 1657*) se začinjata mrliški in poročni del matične knjige (*Conscriptio Copulatorum incepta anno 1657; Descriptio defunctorum in 1657*), medtem ko krstni del nima uvoda, kar kaže, da gre za nadaljevanje že dolgo izgubljene knjige. Že leta 1877 I. Orožen poroča, da krstne matice segajo v leto 1664, poročne in mrliške pa v leto 1657 (Orožen, *Das Dekanat Oberburg*, str. 236).

17 Prim. Vodnik po župnijskih arhivih.

18 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 58/17, snopič Ljubljanska škofija.

19 O tem priča formulacija: *elapso anno*.

20 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 58/17, snopič Ljubljanska škofija, s. p. [1658].

21 Po objavi življenjepisa, ki ga je I. Orožen našel v ljubljanskem kapiteljskem arhivu: Orožen, *Das Dekanat Oberburg*, str. 222. – V prvi kamniški krstni matici, ki se začinja 6. avgusta 1622, v tem času ni krščencev s priimkom Plevnik (NŠAL, ŽA Kamnik, Matične knjige, R 1622–1642). Janezova sestra Neža je morala biti zadnji otrok v družini, rojena pred omenjenim datumom, verjetno še leta 1621.

22 Objava življenjepisa: Orožen, *Das Dekanat Oberburg*, str. 222–225. – Mrliška knjiga župnije Mozirje za čas Plevnikove smrti ni ohranjena. Podatek je povzet po Orožnu (prav tam, str. 225).

Status animarum je torej sestavil na začetku druge polovice župnikovanja, ko je bil tu že 13 let in je lahko dodobra spoznal svoje župljane. Da je popis župljanov res delo njegove roke in ne kaplana ali koga tretjega, potrjuje Plevnikov rokopis z avtogrami v isti matični knjigi pri vpisih krstov in porok. Zapisnik duš je s takšno latinsko oznako, kot status animarum, opredeljen tudi v naslovu (*Descriptio statum animarum Anno 1657*), s čimer odpade vsak dvom o namembnosti popisa. Čas nastanka pa se zdi na prvi pogled vprašljiv, ker se nadaljuje z besedami: *Anno 1656 Die 1^{ma} Januarii in opido*, vendar gre tu le za zapisovalsko napako. Datum 1. januar se vsekakor nanaša na leto 1657. Letnico 1656 je imel Plevnik v glavi še iz navade in se mu je preprosto pomotoma zapisala. Zapletenejšje je vprašanje, do kdaj je v popisu župljanov beležil spremembe. Povedano drugače: kdaj so bile posamezne osebe prečrtane in kdaj dopisane nove? Takih primerov ni tako malo, pri čemer večkrat ni jasno, katere osebe je pripisal naknadno in katere je dodal oziroma vrnil že na začetku, med sestavljanjem popisa. Odtonek črnila ni vedno zanesljiv razlikovalni kriterij. Sprememba je najboljše zaznavna, kadar je staro ime prečrtano in zamenjano z novim, za kar je tipični primer menjava kaplanov. Prejšnji, prečrtani kaplan Jurij Zavratnik (št. 2)²³ je v Mozirju zadnjič izpričan 11. februarja 1657, novi, nadpisani Janez Filijaš pa 18. junija, oba v poročni matici.²⁴ Kaj se je zgodilo s prečrtanimi osebami, v nekaj primerih razkriva mrliška matica. Tako so Nežo Hajd iz trga (št. 13) pokopali že 1. februarja 1657, deset dni zatem, 11. februarja, pa Gregorja Košutnika (št. 34), prav tako iz trga, ki v zapisniku duš ni samo prečrtan, ampak je zaznamovan še s križcem. Prečrtani sta tudi Neža Starc (Starkla) (št. 6) in Elizabeta Pider (št. 22), ki sta, če sta res identični z umrlima osebama iz trga, preminili 29. decembra 1659 in 25. novembra 1660.²⁵ Črtanje umrlih vsekakor ni bilo

dosledno, saj več oseb, za katere je potrjeno, da so umrle v letih od 1658 dalje, ni prečrtanih.²⁶ Med njimi je tudi župnikova mati Elizabeta Plevnik, pokopana 10. novembra 1660, kar še dodatno in najbolj neposredno potrjuje, da status animarum tedaj ni bil več v polni funkciji. Kolikor toliko redno črtanje umrlih in dopisovanje novih oseb – priseljenih in novorojenih – je po vsem sodeč prenehalo že v drugi polovici leta 1657. Plevnik tako, denimo, ni vpisal novorojenke Ane, hčerke Adama Hrašija (št. 21), ki je umrla 18. oktobra 1657, stara tri mesece, in se je potemtakem rodila julija. Je pa dopisal dvojčici Katarino in Elizabeto Hariš (št. 18), ki sta umrli 16. oziroma 20. oktobra 1658, po mrliški matici obe stari eno leto, vendar ju ni prečrtal. Poleg tega na nekaj mestih (št. 12, 30, 42 in 51) najdemo verjetno dopisanega otroka, starega eno leto, kar morda kaže na vpisovanje otrok, rojenih po 1. januarju 1657 in pripisanih v naslednjem letu 1658.

Mozirski status animarum, ki v izhodišču prikazuje stanje v začetku leta 1657, je torej po tem letu doživel le malo posegov, zato lahko imamo to letnico upravičeno ne le za začetno, ampak pogojno tudi za končno. Natanko določljiv je samo začetek vodenja: prvi dan v omenjenem letu.

Plevnik je svoj popis duš razdelil na štiri popisna območja, gospodinjstva znotraj vsakega pa oštevilčil od 1 dalje. Na prvem območju, naslovljenem kot trg (*in opido*), jih je navedel 71, a je najvišja številka zaradi dveh pomot pri oštevilčenju 59. Drugo območje s 141 gospodinjstvi (družinami) nima skupnega imena, priimki pa pričajo o tem, da je ležalo na levem bregu Savinje. Enako velja za tretje s 125 oštevilčenimi gospodinjstvi in zadnje, neoštevilčeno, ki ga je od drugega popisnega območja delil potok Libija (*Sequuntur trans fluvium Libiam*). Četrto, zadnje popisno območje je ležalo onstran Savinje (*Sequuntur trans fluvium Sauinam*), na njenem desnem bregu, in je obsegalo najmanj, le 32 oštevilčenih gospodinjstev. Na vsaki strani popisa najdemo tudi seštevke duš, vendar je ta skoraj vedno popravljen ali pa je prvotna številka nadomeščena z novo, upošteva je nastale spremembe. Skupnega seštevka župnik Plevnik ni navedel.²⁷

Vsebina prvega mozirskega zapisnika duš je skromna, kakršna je nasploh vsebina tovrstnih popisov pred 19. stoletjem. Znotraj posameznega

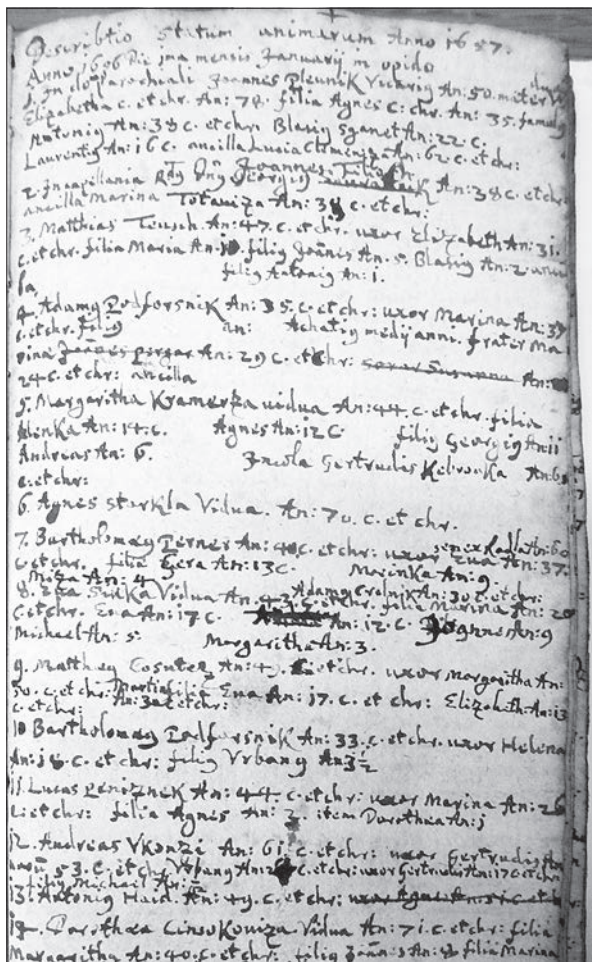
23 Številka v oklepaju se v vseh primerih nanaša na zaporedno številko gospodinjstva v zapisniku duš, zapisano v oglatem oklepaju.

24 Filijaša v Mozirju srečujemo samo slabo leto. V poročni matici je kot poročevalec zadnjič izpričan 23. aprila 1659, a ni rečeno, da ni kaplanoval še do leta 1662, ko se 9. januarja kot poročevalec prvič pojavi novi kaplan Primož Ostrožnik, ki je bil še leta 1661 kaplan v Gornjem gradu (SI PAM/1537 Slekovec Matej, Kartoteke: duhovniki 17. stoletje, karton št. 1322, Ostrožnik Primož).

25 Starosti pravkar navedenih in drugih Mozirjanov se v mrliški knjigi za nekaj let razlikujejo od starosti v statusu animarum, kar ne preseneča, saj so pokojnikovo starost ob smrti navedli svojci, ki o njej pogosto niso bili dobro poučeni, medtem ko so podatke za status animarum dali živeči župljani sami. Razlike v številu let primerjaj za vsakega posameznika v opombah v objavi zapisnika duš.

26 Gl. opombe v objavi zapisnika duš. Mrliška matica 1657–1665 se konča 23. novembra 1665, naslednja ohranjena matica pa se začneja šele leta 1689.

27 Praprotnik navaja skupno število prebivalcev župnije 2267, od tega brez trga 1944 (Osrednja knjižnica Mozirje, Praprotnik, Trška kronika Mozirja, s. p.).



Začetek mozirskega zapisnika duš.

gospodinjstva, ki ga lahko enačimo s hišo, so ob družinskem poglavarju ali vdovi navedeni člani gospodinjstva, vsak posebej opredeljen s statusom oziroma (sorodstvenim) razmerjem do glave družine. Pri posamezni osebi so poleg imena (in priimka) še trije podatki: starost ter zabeležki, katera oseba je bila obhajana in birmana. Prav starost omogoča razumevanje okrajšav c. (*communatus/a*) in chr. (*chrismatus/a* = maziljen) ter razlog za njuno odsotnost pri mlajših otrocih, ki še niso prejeli prvega obhajila. Poklicne oznake najdemo le pri duhovnikih, hlapcih, deklah in pastirjih, medtem ko jih žal ni pri družinskih poglavarjih in članih. Tako ne vemo, pri kateri hiši so se ukvarjali z obrtjo in s katero, kakor tudi ne, kdo od moških hišnih poslov, hlapcev (*famulus*), bi bil lahko obrtni pomočnik, če sploh kdo. Posebna socialna oznaka je gostač (*incola*), pri čemer so moški gostači dosledno opredeljeni tudi s priimkom, gostačke pa največkrat samo z osebnim imenom, tako kot nimajo priimkov posli. Osebnostno ime in podatek o starosti manjkata pri redkih osebah, le tu in tam pri poslu ali (majhnem) otroku. Žal podatka za nikogar ni mogoče preveriti, niti za najmlajše, saj se prva mozirska krstna matica

začenja šele sedem let za zapisnikom duš. Točen datum rojstva poznamo iz drugega vira edinole za kaplana Jurija Zavratnika (Zavernika),²⁸ mesec rojstva brez dneva pa še za župnika Janeza Plevnika iz njegovega lastnega pričevanja.²⁹

TRG MOZIRJE PO STATUSU ANIMARUM

Objava zapisnika duš za trg Mozirje je tehnično nekoliko prirejena. Prvotnemu oštevilčenju gospodinjstev (1–59) je na levem robu v oglatih oklepajih dodano novo oštevilčenje – [1]–[79] –, ker se je župnik Plevnik dvakrat uštel. Najprej je za številko 33 pomotoma nadaljeval s številko 24, nato pa se mu je zapisala še podvojena številka 35. Trških gospodinjstev je bilo tako dejansko 71 ali 12 več od njegovega seštevka.

Latinsko besedilo popisa, vključno z osebniimi imeni in priimki, je poslovenjeno in priimki izpisani z verzalkami, pri čemer je v okroglem oklepaju dodano še izvirno besedilo. Kjer se je pri slovenjenju lastnih imen pojavila zadrega, sta navedeni obe možni obliki, na primer Sečnik/Šečnik. Brez navajanja latinskega besedila – razen na samem začetku popisa – so slovenjeni podatki o starosti ter prejemu obhajila in birme (zakramenta sta okrajšana kot *obh.* in *birm.*). V oglatem oklepaju so dodana pojasnila: dopisano, *prečrtano*, *vrinjeno* idr. Navedba, da je določena oseba dodana, ni povsem zanesljiva, ampak je lahko plod objaviteljeve subjektivne presoje. Tudi statusne ter sorodstvene oznake oseb, kakor sin, hči, hlapec, dekla idr., so po potrebi dodane v oglatem oklepaju, pri čemer mestoma prav tako ni izključeno napačno sklepanje. Kjer beseda ali del besede zaradi zabrisanosti nista z gotovostjo ugotovljiva, je dodan vprašaj.

Okrajšavi:

obh. = obhajanje/obhajana

birm. = birman/birmana

²⁸ Po izkazu o zakonskem rojstvu, ki ga je predložil kot klerški kandidat, se je rodil 22. aprila 1628 v župniji Vransko (Žnidaršič Golec, *Kapiteljski arhiv Ljubljana*, str. 163). Glede na to, da mu je stiška cisterca podelila mizni naslov leta 1653 (prav tam, str. 167), je starost 38 let v mozirskem zapisniku duš nedvomno napačna in bi se morala glasiti 28 ali 29 let.

²⁹ Po objavi njegovega življenjepisa: Orožen, *Das Dekanat Oberburg*, str. 222.

	Opis stanja duš leta 1657 (<i>Descriptio statum animarum Anno 1657</i>) Leta 1656, dne 1. januarja v trgu (Anno 1656 Die 1^{ma} mensis Januarij in opido)
[1]	1. V župnišču (<i>In domo Parochiali</i>) Janez PLEVNIK vikar, 50 let (<i>Joannes Pleunik Vicarius An. 50</i>); gospodova mati Elizabeta (<i>mater Dni Elizabetha</i>), ³⁰ obh. in birm. (c. et chr.), 78 let; hči [Elizabetina] Neža (<i>filia Agnes</i>), obh. in birm. (c. chr.); 35 let; hlapec (<i>famulus</i>) Anton (<i>Antonius</i>), 38 let, obh. in birm.; [hlapec] Blaž ZGANET (<i>Blasius Sganet</i>), 22 [let], obh. (c.); [hlapec] Lovrenc (<i>Laurentius</i>), 16 let, obh. (c.); dekla Lucija KLEMENICA (<i>ancilla Lucia Clemeniza</i>), 62 let, obh. in birm. (c. et chr.).
[2]	2. V kaplaniji (<i>In capellania</i>) častiti gospod Jurij ZAVRATNIK (<i>Rdus Dnus Georgius Sauratnik</i>), 38 let, obh. in birm. (c., et chr.) [prečrtan, nadpisano Janez FILIJAŠ (<i>Joannes Filiasch</i>)]; ³¹ dekla (<i>ancilla</i>) Marina TOTAVICA (<i>Marina Totauiza</i>), 38 let, obh. in birm. (c. et chr.).
[3]	3. Matija TEVŽ (<i>Matthias Teusch</i>), 47 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>uxor Elizabeth</i>), 31 let, obh. in birm.; hči Marija (<i>filia Maria</i>), 10 let; sin Janez (<i>filius Joannes</i>), 5 let; [sin] Blaž (<i>Blasius</i>), 2 leti; ³² dekla (<i>ancilla</i>) [brez drugih podatkov]; sin Anton (<i>Antonius</i>), 1 leto.
[4]	g4. Adam PODFORŠNIK (<i>Adamus Podforsnik</i>), 35 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>uxor Marina</i>), 37 let, obh. in birm.; sin (<i>filius</i>) —, — let (<i>An.</i>); [sin] Ahac (<i>Achatius</i>), pol leta (<i>medij anni</i>); ³³ [prečrtan] Marinin brat Janez PERGAR (<i>frater arinae Joannes Pergar</i>), 29 let, obh. in birm.; [prečrtana] [Marinina] sestra Suzana (<i>soror Susanna</i>), 24 let, obh. in birm.; dekla [brez drugih podatkov].
[5]	5. Marjeta KRAMERCA, vdova (<i>Margaritha Kramerza vidua</i>), 44 let, obh. in birm.; hči Alenka (<i>filia Alenka</i>), 14 let, obh.; [hči] Neža (<i>Agnes</i>), 12 let, obh.; sin Jurij (<i>Georgius</i>), 11 let; [sin] Andrej (<i>Andreas</i>), 6 let; gostačka (<i>Incola</i>) Jera KEBROVKA (<i>Gertrudis Kebrouka</i>), 61 let, obh. in birm.
[6]	6. Neža STARKLA, vdova (<i>Agnes Starkla Vidua</i>), 70 let, obh. in birm. ³⁴
[7]	7. Jernej PERNER (<i>Bartholomaeus Perner</i>), 40 let, obh. in birm.; žena Eva (<i>Eua</i>), 37 let, obh. in birm.; [naknadno nadpisana] starka Radla (<i>senex Radla</i>), 60 let; hči Jera (<i>Gera</i>), 13 let, obh.; [hči] Marinka (<i>Marinka</i>), 9 let; [dopisana] [hči] Mica (<i>Miza</i>), 4 leta.
[8]	8. Eva SIVKA (<i>Eua Siuka</i>), vdova (<i>vidua</i>), 43 let, obh. in birm.; [nadpisan] Adam KRALNIK (<i>Adamus Cralnik</i>), ³⁵ 30 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 20 let, obh. in birm.; [hči] Eva (<i>Eua</i>), 17 let, obh.; [prečrtana] [hči] Marija (<i>Maria</i>), 12 let, obh.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>) [spodaj prečrtano: <i>filius</i>], 9 let; [sin] Mihael (<i>Michael</i>), 5 let; [hči] Marjeta (<i>Margaritha</i>), 3 leta.
[9]	9. Matevž KOŠUTEC (<i>Mathaeus Kosutez</i>), 49 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 50 let; [vrinjen] Martin (<i>Martin</i>), 30 let, obh. in birm.; Eva (<i>Eua</i>), 17 let, obh. in birm.; [hči] Elizabeta (<i>Elizabeth</i>), 13 let, obh. in birm.
[10]	10. Jernej PODFORŠNIK (<i>Bartholomaeus Podforsnik</i>), 33 let, obh. in birm.; žena Helena, 18 let (sic!), obh. in birm.; sin Urban (<i>Vrbanus</i>), 1 leto in pol [popravljen: 3 leta in pol].
[11]	11. Luka PENIČNIK (<i>Lucas Peniznek</i>), 44 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 26 let, obh. in birm.; hči Neža (<i>Agnes</i>), 2 leti [popravljen: 3]; hči Doroteja (<i>Dorothea</i>), 1 leto.
[12]	12. Andrej V KONCI (<i>Andreas Vkonzi</i>), 61 let, obh. in birm.; žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 53 let, obh. in birm.; [sin] Urban (<i>Vrbanus</i>), 26 let, obh. in birm.; [morda dopisana] žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 17 let; ³⁶ obh. in birm.; [dopisan] sin Mihael (<i>Michael</i>), pol leta.
[13]	13. Anton HAJD (<i>Antonius Haid</i>), 49 let, obh. in birm.; [prečrtana] žena Neža (<i>Agnes</i>), 51 let; ³⁷ obh. in birm.
[14]	14. Doroteja ČINŽOKOVICA (<i>Dorothea Cinsokouiza</i>), vdova, 71 let, obh. in birm.; hči Marjeta (<i>Margaritha</i>), 40 let, obh. in birm.; [Marjetin] sin Janez (<i>Joannes</i>), 8 let; hči Marina (<i>Marina</i>), 4 leta; mož [Marjetin] (<i>maritus</i>) Valentin (<i>Valentinus</i>), ³⁸ 36 let, obh. in birm.
[15]	15. Adam PERNOS (<i>Adamus Pernofs</i>), vdovec, 65 let, obh. in birm.; sin Mihael (<i>Michael</i>), 30 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 28 let, obh. in birm.; hči Uršula (<i>Vrsula</i>), 2 meseca.
[16]	16. Jurij KOSEC (<i>Georgius Kofsez</i>), 55 let, obh. in birm.; žena Neža (<i>Agnes</i>), 42 let, obh. in birm.; hči Marjeta (<i>Margreta</i>) [spodaj prečrtano: <i>Mariana</i>], 5 let.

³⁰ Po mrliški matici je umrla 10. novembra 1660 in bila pokopana naslednji dan. Navedena ni njena starost, ampak življenjske postaje – poročena pri 30-ih, poročena 36 let in vdova 26 let –, ki dajejo skupaj 92 let, kar je preveč glede na Plevnikovo navedbo, da je mati v začetku leta 1656 imela 78 let. Novembra 1660 je bila potemtakem v 83. letu, Plevnik pa se je v mrliški matici pri eni od številc očitno uštel za 10 let.

³¹ Zavrtnik je v poročni matici zadnjič izpričan 11. februarja 1657. Filijaš pa prvič 18. junija istega leta.

³² Blaž, sin Matije Tevža, je bil pokopan 11. novembra 1661, po mrliški matici star pet let.

³³ Ahac, sin Adama Podforšnika, je bil pokopan 12. oktobra 1661, po mrliški matici star štiri leta in pol.

³⁴ Pokopana 29. decembra 1659 (*Agnes Starkla*), po mrliški matici stara 78 let.

³⁵ Lahko bi bil vdovin drugi mož. V mozirski poročni matici, ki se začne 15. januarja 1657, ni njune poroke.

³⁶ Poroke ni v mozirski poročni matici, ki se začne 15. januarja 1657.

³⁷ Pokopana 1. februarja 1657 (*Agnes Haidin ex oppido*), po mrliški matici stara okoli 60 (!) let.

³⁸ V poročni matici ni njune poroke.



[17]	17. Jakob SEČNIK/ŠEČNIK (<i>Jacobus Sheznik</i>), 45 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 46 let, obh. in birm., [prečrtan] sin Janez (<i>Joannes</i>), 19 let, ³⁹ obh. in birm.; [sin] Matija (<i>Matthias</i>), 12 let; hči Marina (<i>Marina</i>), 8 let.
[18]	18. Jakob HARIŠ (<i>Jacobus Harrisch</i>), 49 let, obh. in birm.; sestra Neža (<i>soror Agnes</i>), 35 let, obh. in birm.; žena Doroteja (<i>Dorothea</i>), 36 let, obh. in birm.; sin Andrej (<i>Andreas</i>), 5 let; [sin] Anton (<i>Antonius</i>), 1 leto; [dopisani] dvojčici (<i>bimula</i> ⁴⁰) Katarina in Elizabeta (<i>Catharina et Elizabetha</i>). ⁴⁰
[19]	19. Jernej PIŠAREN (<i>Bartholomaeus Pisharen</i>), 61 let, obh. in birm.; žena Eva (<i>Eua</i>), 42 let, obh. in birm.; hči Marija Katarina (<i>Maria Catharina</i>) 1 leto; dekla (<i>Ancilla</i>) Marina (<i>Marina</i>), 52 let, obh. in birm.; [dopisan] sin Anton (<i>Antonius</i>), otrok (<i>infans</i>); [dopisana] hči starega [Jerneja Pišarna] (<i>filia senis</i>) Marjeta (<i>Margaritha</i>), 14 let. Prav tako (<i>Item</i>) sin Jakob (<i>Jacobus</i>), 26 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), 25 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 2 leti in pol, [sin] Adam (<i>Adamus</i>), 1 leto, dekla (<i>ancilla</i>) Marjeta (<i>Margaritha</i>), 11 let.
[20]	20. Gregor KRIEGL (<i>Gregorius Kriegl</i>), 36 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 41 let, obh. in birm.; sin Andrej (<i>Andreas</i>), 3 leta; [prečrtana] Eva (<i>Eua</i>) 30 let, obh. in birm. [dopisani] Marina ROZONIČNICA (<i>Marina Rosonizniza</i>) 56 let, obh. in birm.; ⁴¹ hči Jera (<i>Gertrudis</i>), 25 let.
[21]	21. [cela družina prečrtana] Adam HRAŠI (<i>Adamus Hrasch...</i>); ⁴² 31 let, obh. in birm., žena Marija (<i>Maria</i>), 21 let, obh. in birm.; [dopisan] sin N. (<i>filius N.</i>), hči Marinka (<i>Marinka</i>), 7 let; hči Katarina (<i>Catharina</i>), 5 let, [hči] Barbara, 1 leto, hlapec Gregor (<i>famulus Gregorius</i>), 28 let, obh. in birm.; [hlapec] Viljem (<i>Wilhelmus</i>), 17 let, obh.; dekla Katarina (<i>ancilla Catharina</i>), 18 let, obh.; [dekla] Eva (<i>Eua</i>), ____ let.
	94 ⁴³
[22]	22. Simon PIDER [Bider] (<i>Simon Pider</i>), 30 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), 24 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 1 leto; [prečrtana] mati Elizabeta (<i>mater Elizabetha</i>), 51 let, obh. in birm.; ⁴⁴ [Dopisani:] ⁴⁵ gostač Janez STRNAD (?) (<i>Incola Joannes Strnad ?</i>), 58 let, obh. in birm.; [žena] Jera (<i>Gera</i>), 32 let, obh. in birm.; hči Ana (<i>Anna</i>), 2 leti in pol; [hči] Uršula (<i>Vrsula</i>), pol leta.
[23]	23. Tobija PLEVNİK (<i>Tobias Pleunik</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Barbara (<i>Barbara</i>), 37 let, obh. in birm.; hči Marija (<i>Maria</i>), 15 let, obh. in birm.; sin Jurij (<i>Georgius</i>), 13 let, obh. in birm.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 6 let; [hči] Helena (<i>Helena</i>), 3 leta; [dopisan] hlapec Jurij (<i>Georgius</i>), 30 let, obh. in birm. [prečrtana družina] gostač (<i>Incola</i>) Urban JEZERČNIK (<i>Vrbanus Jeserznik</i>), 23 let, obh. in birm.; žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 16 let, obh. in birm.
[24]	24. Jera SEVŠICA (<i>Gertrudis Seusiza</i>), vdova, 59 let, obh. in birm., [prečrtan] Franc STRADEŽ (?) (<i>Franciscus Stradesch ?</i>), 31 let, obh. in birm., [nadpisani] Jurij JAKŠE (<i>Georgius Jakse</i>), 51 let, obh. in birm.; dekla (<i>Ancilla</i>) Marina (<i>Marina</i>) ____ let, obh. in birm. [hlapec?] Tomaž (<i>Thomas</i>), 30 let, obh. in birm.; [dekla?], Jera (<i>Gertrudis</i>) 16 let, obh. in birm., [dopisana in prečrtana] [dekla] Jera (<i>Gera</i>), 17 let, obh. in birm, [prečrtani vsi] gostač (<i>Incola</i>) Janez ZVER (<i>Joannes Swer</i>), ____ let; žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 31 let, obh. in birm.; hči Ana (<i>Anna</i>), 2 leti in pol; [hči] Uršula (<i>Vrsula</i>), otrok (<i>infans</i>).
[25]	25. Andrej GALEJNA (<i>Andreas Galleina</i>), 47 let, obh. in birm.; žena Neža (<i>Agnes</i>), 39 let, obh. in birm. Gostač (<i>Incola</i>) Janez HARIH (<i>Joannes Harrisch</i>), 41 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 25 let, obh. in birm.; [prečrtan] sin Franc (<i>Franciscus</i>), 8 let; [hči] Jera (<i>Gertrudis</i>), 1 leto [popravljen: 3]; [sin] Filip (<i>Philippus</i>), 5 let, [prečrtan] sin Andrej (<i>Andreas</i>), 6 let; [sin] Mihael (<i>Michael</i>), 1 leto in pol. Gostač (<i>Item</i>) Filip KATNIK (<i>Philippus Kattnik</i>), 39 let, obh. in birm.; žena Jera (<i>Gertrudis</i>), [njeno ime zamenjano z Marina (<i>Marina</i>)] 31 let, obh. in birm.; [prečrtana] hči Ana (<i>Anna</i>), 2 leti in pol; sin Jernej (<i>Bartholomaeus</i>), 2 leti in pol; [hči] Neža (<i>Agnes</i>), otrok (<i>infans</i>).
[26]	26. [prečrtana] Jera GOSTEČNICA (<i>Gertrudis Gostezniza</i>), [nadpisano: Barbara], 51 let, obh. in birm.
[27]	27. Štefan MARČINKO (<i>Stephanus Marzinko</i>), 55 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 51 let, obh. in birm.; [prečrtan] sin Lovrenc (<i>Laurentius</i>), 20 let, obh.; hči Marina (<i>Marina</i>), 17 let, obh.
[28]	28. Janez ORLIC/ORLIČ (<i>Joannes Orliz</i>), 47 let, obh. in birm.; žena Neža (<i>Agnes</i>), 28 let, obh. in birm.; sin Gašper (<i>Casper</i>), 3 leta; hči Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), otrok (<i>infans</i>); [prečrtano] dekla (<i>ancilla</i>); [sin] Jurij (<i>Georgius</i>), 5 let.

³⁹ Janezove domnevne smrti ni v mrliški matici.

⁴⁰ Katarina je bila pokopana 16. oktobra 1658, Elizabeta pa 20. oktobra, obe sta navedeni kot hčerki Jakoba Hariša, stari eno leto. Potemtakem sta se rodili leta 1657.

⁴¹ Vdova Marina Rozoničnica je umrla 15. maja 1662, po mrliški matici stara okoli 65 let.

⁴² Zabrisano zaradi packe. Celoten priimek Hraši (*Hrashi*) je razviden iz mrliške matice ob hčerkinini smrti: 18. oktobra 1657 je umrla *Anna filia Adami Hrashi*, stara tri mesece, ki ni pripisana v statusu animarum.

⁴³ Plevnikov seštevek prve strani.

⁴⁴ Pokopana 25. novembra 1660 (*Elisabetha Pidrouka*), po mrliški matici stara 45 let (delno zabrisano). V župnji po statusu animarum ni drugih Bidrov, glede na starost pa ni nujno ta oseba. Lahko bi bila tudi tašča Simona Bidra in bi imela drug priimek.

⁴⁵ Ker je gostačevo ime zapisano nad prečrtanim imenom Elizabete Pider, se je njegova družina očitno priselila po njeni smrti.

[29]	29. Doroteja USARICA (<i>Dorothea Ufsariza</i>), vdova, 50 let, obh. in birm.; hči Marinka (<i>Marinka</i>), 14 let, obh.
[30]	30. Janez WOLF (<i>Joannes Wolff</i>), 34 let, obh. in birm.; žena Eva (<i>Eua</i>), 30 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 8 let; [sin] Andrej (<i>Andreas</i>), 6 let; [prečrtan] hlapec (<i>famulus</i>) Jurij (<i>Georgius</i>), 25 let, obh. [ne tudi birm.!]; dekla Uršula (<i>Vrsula</i>), 40 let, obh. in birm.; dekla (<i>Item</i>) Uršula (<i>Vrsula</i>) [popravljen: Ana (<i>Anna</i>)], 14 let; [dopisana] hči Ana (<i>Anna</i>), 1 leto.
[31]	31. Jurij PIŠOREN (<i>Georgius Pishoren</i>), 46 let [popravljen: 56], obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 44 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 10 let [popravljen: 20], obh. in birm.; hči Ana (<i>Anna</i>), 14 let [popravljen: 15], obh. in birm.; hči Marinka (<i>Marinka</i>), 4 leta; [prečrtana] dekla (<i>Ancilla</i>) Marina (<i>Marina</i>), 25 let, obh. in birm.; pastir (<i>pastor</i>) Gašper (<i>Casparus</i>) [popravljen: Janez (<i>Joannes</i>)], 13 let, obh.
[32]	32. Jakob SENKO (<i>Jacobus Senko</i>), 45 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 21 let, obh. in birm.; hči Marija (<i>Maria</i>), 1 leto.
[33]	33. Matija SIREC (<i>Matthias Sirez</i>), 46 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 35 let, obh. in birm.; sin Matija (<i>Matthias</i>), 10 let, obh.; hči Jera (<i>Gertrudis</i>), 13 let, obh.; sin (<i>Item</i>) Janez Krstnik (<i>Joannes Baptista</i>), 1 leto in pol; hlapec (<i>famulus</i>) Anton (<i>Antonius</i>) [popravljen: Martin (<i>Martinus</i>)], 24 let, obh. in birm.
[34]	24. ⁴⁶ Gregor KOŠUTNIK (<i>Gregorius Koshuttnik</i>) [prečrtan in nadpisan znak +], ⁴⁷ 57 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 61 let, obh. in birm.; sin Filip (<i>Philippus</i>), 41 let, obh. in birm.; dekla Doroteja (<i>ancilla Dorothea</i>), 43 let, obh. in birm.
[35]	25. Simon BUKOVČNIK (<i>Simon Wukouznik</i>), 45 let, obh. in birm.; žena Suzana (<i>Susanna</i>), 32 let, obh. in birm.; sin Martin (<i>Martinus</i>), 6 let; [prečrtana] hči Špelica (<i>Speliza</i>), 4 leta; [hči] Marjeta (<i>Margaritha</i>), pol leta; [prečrtan] hlapec (<i>famulus</i>) Luka (<i>Lucas</i>), 28 let [brez drugih podatkov], [prečrtana] dekla (<i>ancilla</i>) Eva (<i>Eua</i>), 17 let, obh.
[36]	26. Gregor ŽNIDER STOPAR (<i>Gregorius Snider Stopper</i>), 51 let, obh. in birm.; žena Neža (<i>Agnes</i>), 41 let, obh. in birm.; hči Katarina (<i>Catharina</i>), 17 let, obh. in birm.
[37]	27. Valentin PIŠOREN (<i>Valentinus Pishoren</i>), 30 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 22 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 2 leti [popravljen iz: <i>unius anni</i>], [dopisana] dekla Uršula (<i>Vrsula</i>), 12 let, obh. Gostačka (<i>Incola</i>) Majda PRISLANKA (<i>Maigda Prislanka</i>), vdova, 67 let, obh. in birm.
[38]	28. Adam JAKOPIN (<i>Adamus Jacopin</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 54 let, obh. in birm.; sin Anton (<i>Antonius</i>), 13 let, obh.
[39]	29. Simon BERLOŽNIK (<i>Simon Werlosnik</i>), 58 let, obh. in birm.; žena Magdalena (<i>Magdalena</i>), 48 let, obh. in birm.; sin Ožbolt (<i>Osbaldus</i>), 19 let, obh.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 13 let, obh.; [sin] Gregor (<i>Gregorius</i>), 9 let; [dopisana] dekla (<i>ancilla</i>) [brez drugih podatkov].
[40]	30. Mihael CRIVIČ (<i>Michael Crivitsch</i>), 42 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 42 let, obh. in birm.; hči Marjeta (<i>Margaritha</i>), 6 let in pol, otrok (<i>infans</i>) Marina (<i>Marina</i>). gostačka (<i>incola</i>) Marjeta (<i>Margaritha</i>), 72 let, obh. in birm.
[41]	31. Adam HRAŠEN (<i>Adamus Hrashen</i>), 32 let, obh. in birm.; žena Marija (<i>Maria</i>), 22 let, obh. in birm.; hči Marija (<i>Maria</i>), 10 let; [prečrtana] [hči] Katarina (<i>Catharina</i>), 7 let; [hči] Barbara (<i>Barbara</i>), 2 leti; hlapec (<i>famulus</i>) Gregor (<i>Gregorius</i>), 29 let, obh. in birm.; [hlapec] Viljem (<i>Wilhelmus</i>), 18 let, obh.; dekla, sestra Marije, Katarina (<i>ancilla soror Mariae Catharina</i>), 19 let, obh. in birm.; [dekla] Marina (<i>Marina</i>), 20 let, obh.
[42]	32. Janez PRESEKIUS (<i>Joannes Presekus</i>), 42 let, obh. in birm.; žena Katarina (<i>Catharina</i>), 32 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 7 let; hči (<i>Item</i>) Katarina (<i>Catharina</i>), 4 leta; [dopisan] sin Gregor (<i>Gregorius</i>), 1 leto.
	106 ⁴⁸
[43]	33. Martin APAT (<i>Martinus Apat</i>), ⁴⁹ 55 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 62 let, obh. in birm.; sin Jurij (<i>Georgius</i>), 22 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), 25 let; obh. in birm.; sin Mihael (<i>Michael</i>), 1 leto in pol.
[44]	34. Adam VIVODA (<i>Adamus Vivoda</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Magdalena (<i>Magdalena</i>), 45 let, obh. in birm.; sin Adam (<i>Adamus</i>), 21 let, obh.; hči Marina (<i>Marina</i>), 19 let, obh.
[45]	35. Tomaž MULE (<i>Thomas Mülle</i>), [vdovec], 49 let, obh. in birm.; ⁵⁰ sin Matija (<i>Matthias</i>), 25 let, obh. in birm.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 16 let, obh. in birm.; [prečrtan] Gregor (<i>Gregorius</i>), 13 let, obh.; hči Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), 18 let, obh. in birm.; dekla Špela (<i>Spela</i>), 30 let, obh. in birm.
[46]	35. Jakob KERNIC (<i>Jacobus Kerniz</i>), 42 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 42 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 20 let, obh.; [hči] Katarina (<i>Catharina</i>), 12 let, obh.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 4 leta.

⁴⁶ Zapisovalec se je zmotil pri številčenju in napaka se vleče do konca.

⁴⁷ Po mrliški matici je bil Gregor Košutnik iz trga (*Gregorius Koshuttnik ex oppido*) pokopan 11. februarja 1657, star približno 64 let.

⁴⁸ Plevnikov seštevke druge strani.

⁴⁹ Tržan Martin Apat je umrl 8. aprila 1658, po mrliški matici star okoli 60 let.

⁵⁰ Tržan Tomaž Mule je umrl 25. januarja 1660, po mrliški matici star okoli 53 let.

[47]	36. Adam SAMABOR (<i>Adamus Samabor</i>), 50 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 30 let, obh. in birm.; [prečrtana] hči Marina (<i>Marina</i>), 16 let, obh. in birm.; [prečrtan] [sin] Adam (<i>Adamus</i>), 6 let; [hči] Marjeta (<i>Margaritha</i>), 4 leta; [hči] Neža (<i>Agnes</i>), 2 leti. Gostačka (<i>Incola</i>) Marjeta (<i>Margaritha</i>), 36 let, obh. in birm.; hči Agata (<i>Agatha</i>), 1 leto.
[48]	37. Jurij NAVODNIK (<i>Georgius Navodnik</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 45 let, obh. in birm.; hči Eva (<i>Eua</i>), 24 let, obh. in birm.; sin Jurij (<i>Georgius</i>), 10 let; [hči] Marica (<i>Mariza</i>), 4 leta.
[49]	[brez št.] Jurij HARIH (<i>Georgius Harrih</i>), 34 let, obh. in birm.; žena Katarina (<i>Catharina</i>), 39 let, obh. in birm.; sin Jurij (<i>Georgius</i>), 6 let; [sin] Matija (<i>Matthias</i>), 3 leta.
[50]	38. Mihael HARIH (<i>Michael Harrich</i>), 34 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 38 let, obh. in birm.; hči Eva (<i>Eua</i>), 10 let; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 1 leto in pol.
[51]	39. Andrej USAR (<i>Andreas Vfsar</i>), 44 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 39 let, obh. in birm.; sin Adam (<i>Adamus</i>), 16 let, obh.; [sin] Janez (<i>Joannes</i>), 13 let, obh.; [sin] Matija (<i>Matthias</i>), 11 let, obh.; [sin] Jakob (<i>Jacobus</i>), 5 let in pol; [hči] [dopisana in prečrtana] Ana (<i>Anna</i>), 1 leto. ⁵¹
[52]	40. Adam CELINŠEK (<i>Adamus Zhelinsek</i>), 50 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 45 let, obh. in birm. [prečrtana] gostačka (<i>Incola</i>) Špela (<i>Spela</i>), 50 let, obh. in birm.; pastir (<i>pastor</i>) Jurij (<i>Georgius</i>), 9 let.
[53]	41. Matija ZDEŠNIK (<i>Matthias Zdesnek</i>), 42 let, obh. in birm.; žena Neža (<i>Agnes</i>), 44 let, obh. in birm.; hči Eva (<i>Eua</i>), 14 let, obh.; [hči] Marinka (<i>Marinka</i>), 7 let; sin Andrej (<i>Andreas</i>), 12 let, obh.
[54]	42. Primož ŠOLENC (<i>Primus Sholenz</i>), 38 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 32 let, obh. in birm.
[55]	43. ⁵² Tomaž VRABEC (<i>Thomas Vrabec</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 42 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 15 let, obh.; hči Elizabeta (<i>Elizabetha</i>) [popravljen: Zanka (<i>Sanka</i>)], 12 let, obh.
[56]	44. Urban VAVPOT (<i>Vrbanus Vaupot</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>Elizabetha</i>), 43 let, obh. in birm.; sin Filip (<i>Philippus</i>), 10 let; [hči] Marinka (<i>Marinka</i>), 4 leta in pol; [hči] Radegunda (<i>Radigund</i>), 1 leto in pol.
[57]	45. Marina PERNELA (<i>Marina Pernella</i>), vdova, 62 let, obh. in birm.; hči Marjeta (<i>Margaritha</i>), 24 let, obh. in birm.; [vrinjena dopisana gostaška družina] gostač (<i>Incola</i>) Simon PAPEŽ (<i>Simon Papesh</i>), 38 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 40 let; otrok Marinka (<i>infans Marinka</i>).
[58]	46. Lovrenc KALCE (<i>Laurentius Kalze</i>), 32 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 26 let, obh. in birm.; sin Martin (<i>Martinus</i>), 3 leta in pol; otrok Anton (<i>infans Antonius</i>); [prečrtana] dekla Marinka (<i>Marinka</i>), 10 let, obh.
[59]	47. Jakob GLASER (<i>Jacobus Glaser</i>), 32 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 29 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 7 let; [sin] Matija (<i>Matthias</i>), 3 leta; [dopisan] otrok Blaž (<i>Blasius infans</i>) starka vdova (<i>senex Vidua</i>) Alenka (<i>Alenka</i>), 67 let, obh. in birm.
[60]	48. Tomaž PEČNIK FERKER [brodnik] (<i>Thomas Peznek Ferker</i>), 33 let, obh. in birm.; žena Uršula (<i>Vrsula</i>), 26 let, obh. in birm.; otrok Elizabeta (<i>infans Elizabetha</i>), 1 leto in pol; [dopisan] otrok Marina (<i>infans Marina</i>), [dopisana in prečrtana] dekla (<i>Ancilla</i>) Marjeta (<i>Margaritha</i>), 24 let, obh. in birm.; [dopisana] gostačka (<i>Incola</i>) Uršula (<i>Vrsula</i>), 50 let, obh. in birm.
[61]	49. Matevž ČUVAN (<i>Matha^eus Zuuan</i>), 52 let, obh. in birm.; žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 45 let, obh. in birm.; sin Anton (<i>Antonius</i>), 28 let, obh. in birm.; Filip (<i>Philippus</i>), 16 let, obh.; [hči] Jera (<i>Gertrudis</i>), 20 let, obh. in birm.; [prečrtan] [sin] Gašper (<i>Casparus</i>), 9 let, obh.
[62]	50. Andrej KOLAR (<i>Andreas Kollar</i>), 62 let, obh. in birm.; žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 57 let, obh. in birm.
[63]	51. Filip MAURER (<i>Philippus Maurer</i>), 57 let, obh. in birm.; [prečrtana] žena Jera (<i>Gertrudis</i>), 62 let, obh. in birm.
[64]	52. Andrej KRAJNIC (<i>Andreas Crainiz</i>), 37 let, obh. in birm.; [prečrtana in nadpisani križci] žena Marjeta (<i>Margaritha</i>), 44 (?) ⁵³ let, obh. in birm.; [prečrtan] sin Matija (<i>Mathia</i>), 15 let, obh.; [nadpisan] otrok Gašper (<i>infans Casparus</i>); ⁵⁴ otrok (<i>infans</i>) Marinka, 2 leti; mati (<i>mater</i>) Marta (<i>Martha</i>), 85 let, obh. in birm.
[65]	53. Lenart DANIJELEČ (<i>Leonardus Danielitsch</i>), 50 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 52 let, obh. in birm.; hči Marina (<i>Marina</i>), 15 let, obh.

51 Zelo verjetno je Ana identična z deklico Ano, ki je umrla 29. avgusta 1661, po mrliški matici stara pet let. Njen priimek je sicer zapisan kot Glaser (*Glaser*), pri tem pa je pomenljivo dvojje: prvič, da naj bi bila Ana hči trškega sodnika, gospoda Andreja Glaserja (*puella Anna Dni Andreae Glaser Judicis oppidi filia 5 An.*), in drugič, da v zapisniku duš ne srečamo nikogar s tem priimkom. Zdi se malo verjetno, da bi bil leta 1661 komaj priseljeni Andrej Glaser lahko že na čelu trga kot izvoljeni trški sodnik. Po vsej verjetnosti je zapis *Glaser* napaka, nastala zaradi

zvočne podobnosti s priimkom Usar. Umrla deklica bi bila tako Ana Usar, ki je v zapisniku duš dopisana in prečrtana, glede na navedbo starosti v mrliški matici pa se je rodila leta 1656.

52 Na tem mestu je prečrtano: *Vrbanus Vaup.* Zapisovalec se je zmotil pri zaporedju. Urban Vavpotič je namreč družinski poglavar naslednje družine.

53 Vprašljiva je druga številka 4, ki je v popisu popravljena.

54 Ime *Casparus* se ponovi tudi pod prečrtanim Matijo.

[66]	54. Valentin KRALJ (<i>Valentinus Krail</i>), 32 let, obh. in birm.; žena Katarina (<i>Catharina</i>), 37 ⁵⁵ let, obh. in birm.; [prečrtana] mati Jera (<i>mater Gertrudis</i>), 54 let, obh. in birm.; [prečrtana] hči Katarina (<i>Catharina</i>), 26 let, obh. in birm.; hlapec Benedikt (<i>famulus Benedictus</i>), 14 let, obh.; [sin] Gregor (<i>Gregorius</i>), 2 leti.
[67]	55. Urban ZGOŠNIK (<i>Sgošnek</i>), 34 let, obh. in birm., žena Marina (<i>Marina</i>), 30 let, obh. in birm., [vrinjen] sin otrok Andrej (<i>Filius infans Andreas</i>), gostač (<i>Incola</i>) Benedikt KOREN (<i>Benedictus Coren</i>), 48 let, obh. in birm.; žena Uršula, 52 let, obh. in birm. Gostač (<i>Item</i>) Adam KRAŠOVIC (<i>Adamus Crashouiz</i>), 37 let, obh. in birm.; žena Elizabeta (<i>Elizabeth</i>), 32 let, obh. in birm.; [dopisano] <i>apud Peusizam</i> . ⁵⁶
	101 ⁵⁷
[68]	56. Jurij SOBEJ (<i>Georgius Sobej</i>), 42 let, obh. in birm., ⁵⁸ žena Radla (<i>Radla</i>), ⁵⁹ 32 let, obh. in birm., otrok Adam (<i>infans Adamus</i>), [dopisan] hlapec (<i>famulus</i>)
[69]	57. Gospod Danijel PETELIN (<i>Dnus Daniel Petelen</i>), 50 let, obh. in birm.; žena Ivana (<i>Johanna</i>), 44 let, obh. in birm.; sin Janez (<i>Joannes</i>), 17 let, obh.; hči Katarina (<i>Catharina</i>), 4 leta; hlapec Primož (<i>Famulus Primus</i>), 40 let, obh. in birm., [hlapec] Jurij, 15 let, obh.; dekla Neža (<i>ancilla Agnes</i>), 60 let, obh. in birm.; [dekla] Marina (<i>Marina</i>), 30 let, obh. [ni birm., sledi prazen prostor]; [dekla] Lucija (<i>Lucia</i>), 16 let, obh.
[70]	58. Blaž NA BRDCAH (<i>Blasius Na Werzach</i>), 49 let, obh. in birm.; žena Marina (<i>Marina</i>), 56 let, obh. in birm.; sin Peter (<i>Petrus</i>), 16 let, obh.; pastir Luka (<i>pastor Lucas</i>), 16 let, obh.; pastir Luka (<i>pastor Lucas</i>), 16 let, obh. in birm.; gostačka Marina (<i>Incola Marina</i>), 73 let, obh. in birm.
[71]	59. Lenart ZAVRATNIK (<i>Leonardus Saurattnik</i>), 48 let, obh. in birm., žena Alenka (<i>Alenka</i>), 50 let, obh. in birm.; hči Jera (<i>Gertrudis</i>), 14 let, obh. ⁶⁰ Janez nečak (<i>Joannes Nepos</i>), 19 let, obh.
	22 ⁶¹ 293 ⁶²

NEKAJ VIDIKOV MOZIRSKEGA POPISA DUŠ

Kot smo videli, ni mogoče z gotovostjo prepoznati, katere osebe so bile v statusu animarum pripisane in kdaj, ampak lahko postrežemo le s skupnim številom 385, ki vključuje tudi prečrtane, oba kaplana pa smo pri tem šteli kot enega, saj potrjeno nista službovala hkrati, ampak je drugi na kaplanskem mestu nasledil prvega. Kdaj je bil posameznik prečrtan, je ugotovljivo le za tiste, za katere iz mrliške matice vemo, da so umrli, a je župnik Plevnik morda tudi te prečrtal z določenim časovnim zamikom, denimo več oseb hkrati ob poznejšem pregledovanju zapisnika duš. Iz navedenih razlogov so v nadaljevanju v statistični obravnavi popisa zajete vse osebe, ne glede na to, ali so bile prečrtane ali (verjetno) dopisane.

O vsebini popisa bomo podali le nekaj opazanj, natančno analizo pa prepuščamo prihodnjim raziskavam, ki jim je objava vira prvenstveno namenjena.

Najprej se ustavimo pri namembnosti zapisnika duš – beleženju, kdo od župljanov je bil obhajan in birman. Obhajila praviloma niso prejeli mlajši od deset let. Zapis, da je že bil obhajan, najdemo pri enem samem 9-letniku (št. 61), med 12-letniki pa je že pravilo z zopet eno samo izjemo. Birmance srečujemo od 13. leta dalje, v tej starosti sicer samo dva. Po 20. letu so nebirmani zelo redki. Najstarejša samo obhajana in nebirmana oseba je bila 30-letna dekla (št. 69), pri kateri podatek ni izostal po pomoti, saj je naknadnemu vpisu namenjen prazen prostor.

Zaporedje popisanih gospodinjstev je zelo verjetno fizično, začne se pri župnišču in nadaljuje s kaplanijo. Potek popisovanja in lokacije domov danes niso več ugotovljivi, saj pogrešamo referenčne vire, ki bi to omogočali.⁶³ Župnik Janez Plevnik je najverjetneje najprej popisal severno stran trške ceste od župnijske cerkve in župnišča do vzhodnega konca trga ter se nato obrnil nazaj proti zahodu vzdolž južne strani. Nesporen je zaključek: popis se je končal jugozahodno od strnjene trške naselbine, na Brdcah. Predzadnji gospodar (št. 70) ima namreč namesto priimka protopriimek Na Brdcah (*Na Werzach*), ki je edini te vrste poleg protopriimka V Konci (*Vkonzi*) (št. 12). Pri popisu prebivalcev trga je zajet tudi dvorec

55 Popravljen iz 27.

56 Podatek se verjetno nanaša na lokacijo odselitve ali priselitve.

57 Plevnikov seštevek tretje strani.

58 Jurij Sobej, tržan in lončar v Mozirju, je umrl 3. aprila 1658, po mrliški matici star okoli 44 let.

59 Radla, vdova Jurija Sobeja, se je 31. julija 1658 poročila z Jurijem Trogarjem.

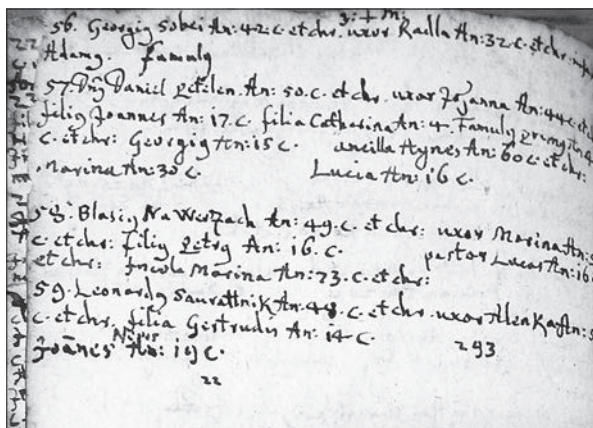
60 Jera, hči Lenarta Zavrattnika, je bila pokopana 22. novembra 1658, stara 16 let.

61 Plevnikov seštevek četrte strani.

62 Plevnikov seštevek za celoten trg.

63 Časovno najbližji vir o posesti v trgu je trški šiftni register iz leta 1684, med njim in naslednjim šiftnim registrom iz leta 1743 pa je kar 59 let praznine (StLA, SA. Prassberg, Markt und Pfarre, Sch. 2, Heft 2).

Brdce (št. 69), ki sicer ni poimenovan s tem imenom, a ga je mogoče identificirati po dveh elementih: prvič, ker je popisán tik pred omenjenim gospodarjem s protopriimkom Na Brdcah (št. 70), in drugič, ker je gospodar Danijel Petelin kot lastnik dvorca izpričan v štajerski imenjski knjigi.⁶⁴ Petelin je v zapisniku duš edini naveden z oznako gospod, če izvzamemo župnika (ta je tako naslovljen posredno, preko »gospodove matere«) (št. 1) in kaplana (št. 2).



Sklepni del popisa za trg, kjer je zajet tudi dvorec Brdce v posesti Danijela Petelina

Župnik Plevnik je na koncu tistega dela popisa, ki se nanaša na trg, navedel tudi skupno število duš, a se številka 293 ne ujema s seštevkom števil na koncu posameznih strani, ki bi znesel 323 (94 + 106 + 101 + 22). Skupni seštevke Plevnikovih seštevkom po straneh – 323 duš – je prišel tudi v domoznansko literaturo.⁶⁵ Razen na zadnji, četrti strani na ostalih treh dejansko naštejemo nekaj več oseb, pri čemer ne vemo z gotovostjo, katere so prvotne in katere dopisane ter ali je župnik Plevnik štel tudi prečrtane osebe (umrle in odseljene). Kakor koli, če upoštevamo vse prebivalce trga, vključno s prečrtanimi in dopisanimi, bomo v Mozirju našeli 385 duš.⁶⁶ V resnici jih je bilo zaradi fluktuacije prebivalcev nekaj manj, vsekakor pa ne samo 293. Prečrtane osebe so bodisi umrle bodisi odšle drugam. Na odselitev sklepamo pri tistih, katerih smrti ne najdemo v mrliški matici. So pa med takimi, ki niso umrli, tudi otroci, tako gospodarjev kakor gostačev, stari od dveh let in

pol do devetih let (št. 25, 35, 41, 47, 58 in 61), ki so od vseh družinskih članov edini prečrtani. Očitno so bili zgodaj sami poslani od doma, bodisi v rejo bodisi že služiti.

Spolna struktura in seštevke prebivalstva

stran v popisu	moški	ženske	skupaj	Plevnikovo štetje
1	50	64	114	94
2	54	73	127	106
3	60	62	122	101
4	12	10	22	22
Skupaj	176	209	385	293 [323]
Delež	45,7 %	54,3 %	100 %	

Glede na spol je število vseh popisanih moških za 33 nižje kakor žensk, razmerje pa znaša 45,7 : 54,3 %. Po posameznih gospodinjstvih najmanjkrat srečamo številčno izenačenost spolov (17 ali 23,9 %), nekaj več je primerov, kjer so moški po številu presegali nasprotni spol (20 ali 28,2 %), medtem ko je skoraj polovica gospodinjstev (34 ali 47,9 %) štela več žensk kakor moških. V dveh gospodinjstvih z eno samo osebo je živela starejša ženska, nasprotno pa ni stanoval sam noben moški, niti ne kaplan, ki je imel dekle.

V spodnji tabeli je poleg velikosti gospodinjstev prikazano, kolikšen je bil delež nedružinskih članov – tujih oseb, ki smo jih razvrstili v dve skupini: posli (hlapci, dekle in pastirji) ter gostači (posamezniki in gostaške družine).

Največ mozirskih gospodinjstev, 15 ali dobra petina (21,1 %), je štelo pet oseb, zelo blizu temu številu in deležu so še gospodinjstva s štirimi in šestimi člani – po 12 ali dobra šestina (16,9 %) –, vsa druga gospodinjstva skupaj pa dosegajo manj kakor polovico. Največje, 14-člansko (št. 25), je specifično po tem, da so pri zakoncih brez otrok živeli sami gostači – ena 7-članska in ena 5-članska gostaška družina. Pri drugih dveh najštevilnejših gospodinjstvih z 11 člani je bilo v prvem primeru (št. 24) podobno – pri vdovi brez svojcev so živeli štirje posli obeh spolov in 6-članska gostaška družina –, v drugem primeru (št. 19) pa je šlo za trigeracijsko družino z dvema deklama. V edinem 10-članskem gospodinjstvu (št. 21) je popisovalec župnik Plevnik ob zakoncih z otroki naštel štiri posle obeh spolov. Enega do dva posla zasledimo že pri tretjini gospodinjstev s štirimi osebami – če izvzamemo kaplanijo, kjer sta stanovala samo kaplan in njegova dekla –, med gospodinjstvi z 8 in več osebami pa ni nobenega brez poslov. Tudi gostači se začenjajo že pri kategoriji 4-člansko gospodinjstvo. Delež gospodinjstev z vsaj eno tujo osebo (poslom ali gostačem) je presegal polovico

⁶⁴ Iz imenjske knjige ni razvidno, od kdaj do kdaj je bil Petelin lastnik Brdc. Leta 1647 je dvorec (Wurzenegkhof) kupil neki Štefan Hudič, imenja Danijela Petelina pa je izpričano šele leta 1699, in sicer kot identično z dvorcem Brdce (StLA, B 249/5, Adalbert Sikora, Die steirischen Gülden etc., V. Kreis Cilli, str. 402).

⁶⁵ Gl. op. 12.

⁶⁶ Če štejemo še novega kaplana, ki je zamenjal prejšnjega, bi bilo vseh oseb 386.

Sestava gospodinjstev glede na tuje osebe (posle in gostače)

Število oseb	Število vseh gospodinjstev	Število vseh oseb	Število gospodinjstev s tujimi osebami	Število poslov (delež prebivalstva)	Število gostačev	Število tujih oseb (na gospodinjstvo)	Delež tujih oseb
1 oseba	2	2	0 (0 %)	0	0	0	0 %
2 osebi	6	12	1 (8,3 %)	1	0	1 (1)	8,3 %
3 osebe	5	15	0 (0 %)	0	0	0	0 %
4 osebe	12	48	4 (33,3 %)	3	2	5 (1–2)	10,4 %
5 oseb	15	75	6 (20 %)	3	7	10 (1–3)	13,3 %
6 oseb	12	72	10 (83,3 %)	7	7	14 (1–3)	19,4 %
7 oseb	8	56	7 (87,5 %)	10	4	14 (1–4)	25 %
8 oseb	4	32	4 (100 %)	3	7	10 (1–4)	31,3 %
9 oseb	3	27	3 (100 %)	10	2	12 (1–5)	44,4 %
10 oseb	1	10	1 (100 %)	4	0	4 (4)	40 %
11 oseb	2	22	2 (100 %)	6	6	12 (2–10)	54,5 %
14 oseb	1	14	1 (100 %)	0	12	12 (12)	85,7 %
	71	385	39 (54,9 %)	47 (12,2 %)	47 (12,2 %)	94 (1–12)	24,4 %

(54,9 %), delež tujih oseb med vsemi prebivalci pa je bil blizu četrtnine (24,4 %), od tega povsem enako poslov kakor gostačev – obojih po 47 ali 12,2 % vseh Mozirjanov.

Če pogledamo sestavo gospodinjstev, se jih največ (20 ali 28,2 %) uvršča v tip gospodinjstva zakoncev z otroki, ki mu sledi tip zakonca z otroki in posli (14 ali 19,7 %). Trigeneracijskih družin naštejemo skupaj osem (11,3 %), vseh razširjenih družin pa 11 (15,5 %). V več kot dveh tretjinah gospodinjstev – 50 ali 70,4 % – sta bila na čelu zakonca, bodisi brez otrok bodisi z otroki, le dvakrat vdovec (2,8 %) in sedemkrat vdova (9,9 %).

V zvezi z antroponimiko povejmo le, da so priimki v veliki večini slovenski, osebna imena pa z redkimi izjemami latinska. Samo tu in tam je kak priseljski priimek nemški, na primer Kriegl (št. 20), Pider [Bider] (št. 22) in Wolf (št. 30), morda tudi Presekus (št. 42), kolikor njegov priimek glede na končnico -us ni umetno latiniziran. Med latinskimi osebnimi imeni vendarle najdemo tudi slovenske različice. Skoraj vse so ženske, le ena moška – Matija za 15-letnika (št. 64). Ženska slovenska imena so: Alenka za Heleno ali Magdaleno pri treh osebah v velikem starostnem razponu od 14 do 67 let (št. 5, 59 in 71), devetkrat Marinka, od katerih je imela najstarejša 14 let (št. 7, 21, 29, 31, 53, 56, 57, 58 in 64), trikrat Gera za osebe, stare od 13 do 32 let (št. 76, 22 in 24), dvakrat Špela za 30-letnico in 50-letnico (št. 45 in 52), medtem ko je bila Špelica stara štiri leta (št. 35), deklici sta bili tudi edini Mica, stara 4 leta (št. 7), in 12-letna Zanka

Gospodinjstva po tipih

Sestava gospodinjstva	Število
župnik s sorodniki in posli	1
kaplan z deklo	1
zakonca (brez otrok)	4
zakonca (brez otrok) s posli in gostači	1
zakonca (brez otrok) z gostači	1
zakonca z otroki	20
zakonca z otroki in posli	14
zakonca z otroki in gostači	6
zakonca z otroki, posli in gostači	4
vdovec z otroki in posli	1
vdovec z razširjeno družino (3 generacije)	1
vdova	1
vdova z otroki	1
vdova z otroki in gostači	3
vdova s posli in gostači	1
vdova z razširjeno družino (3 generacije)	1
razširjena družina (3 generacije)	4
razširjena družina (3 generacije) s posli	2
razširjena družina (s sorodniki)	2
razširjena družina (s sorodniki) in posli	1
samska ženska	1
Skupaj	71

Potrjena in potencialna kontinuiteta priimkov gospodarjev

1657 (zapisnik duš) ⁶⁷	1684 (trški štifni register) ⁶⁸	1754 (terezijansko ljudsko štetje) ⁶⁹
APAT Martin, 50 let; sin <u>Jurij</u> , 22 let, poročen (št. 43)	APAT <u>Jurij</u> (št. 22)	–
BERLOŽNIK Simon, 58 let (št. 39)	–	BERLOŽNIK Andrej, Za Borštam, krojač, 50 let
BUKOVČNIK Simon, 45 let; sin Martin, 6 let (št. 35)	BUČOČNIK Matija (<i>Mathia Wutschotschnig</i>) (št. 16)	BUKOVČNIK Jožef, čevljar, 54 let; Andrej, 28 let
CELINŠEK Adam, 50 let (št. 52), brez otrok	CELINŠEK <u>Adam</u> , podložnik (št. 48)	CELINŠEK Blaž, 77 let, odsluženi vojak
GOSTEČNIK Jera, 51 let (prečrtana), brez otrok	GOSTEČNIK Filip (št. 8)	–
HARIŠ Jakob, 49 let (št. 18)	HARIŠ Jakob, podložnik (št. 49)	–
HRAŠEN <u>Adam</u> , 32 let (št. 41)	HREŠAN <u>Adam</u> , gospod (št. 23)	HREŠAN Andrej, tržan in mežnar, 48 let; Franc, gospod, pletilec, 44 let; Simon, ribič, 46 let
JAKOPIN Adam, 52 let; sin <u>Anton</u> , 13 let (št. 38)	JAKOPIN <u>Anton</u> (št. 20)	–
MARČINKO Štefan, 55 let (št. 27)	–	MARČINKO Mihael, gospod, mesar, 71 let; Jožef, gospod, trški svetnik, 67 let
MAURER Filip, 57 let, brez otrok (št. 63)	MAURER Simon (št. 33)	–
MULE Tomaž, 49 let, sinovi Matija, 25 let, Janez, 16 let, Gregor, 13 let (št. 45)	MULE Luka (št. 25) in Janez (št. 26)	–
NAVODNIK <u>Jurij</u> , 52 let (št. 48)	NAVODNIK <u>Jurij</u> (št. 27)	–
PEČNIK FERKER Tomaž, 33 let (št. 60)	–	PEČNIK Lovrenc, berač, 63 let; Jernej, berač, 61 let; Mihael, 80 let, nazarski podložnik
PERNOS Adam, 65 let (št. 15)	–	PERNOS Jakob, 62 let
PIŠAREN Jernej, 61 let, sin <u>Jakob</u> , 26 let, poročen; njegov sin Janez, 2 leti (št. 19); PIŠOREN <u>Jurij</u> , 46 let, sin Janez, 13 let (št. 31); PIŠOREN Valentin, 27 let (št. 37)	PIŠOREN <u>Jakob</u> (št. 3); PIŠOREN <u>Janez</u> (št. 34)	–
PODFORŠNIK Adam, 35 let (št. 4); PODFORŠNIK Jernej, 33 let (št. 10)	–	PODFORSTNIK Andrej, dninar, 50 let
SEČNIK Jakob, 45 let, sin <u>Matija</u> , 12 let (št. 17)	SEČNIK/ŠEČINIK (<i>Schetschinigg</i>) <u>Matija</u> , podložnik (št. 51)	–
SIREC <u>Matija</u> , 46 let; sin <u>Matija</u> , 10 let (št. 33)	SIRC <u>Matija</u> (št. 12)	–
TEVŽ Matija, 47 let; sinovi Janez, 5 let, Blaž, 2 leti, in Anton, 1 leto (št. 3)	TEVŽ <u>Jurij</u> (št. 1)	TEVŽ <u>Jurij</u> , gospod, tržan, 50 let; Janez, gospod, 67 let; Jožef, tržan, 40 let
USAR Doroteja, vdova, 50 let (št. 29); USAR Andrej, 44 let; sin <u>Adam</u> , 16 let (št. 51)	HUSAR (<i>Hussar</i>) <u>Adam</u> (št. 32)	USAR Jakob, nogavičar in mežnar, 63 let
VIVODA <u>Adam</u> , 52 let; sin <u>Adam</u> , 21 let (št. 44)	VIVODA <u>Adam</u> (št. 24)	VIVODA Matija, dninar, 42 let (št. 53)
WOLF <u>Janez</u> , 34 let; sin <u>Janez</u> , 8 let (št. 30)	WOLF <u>Janez</u> (št. 39)	–
ZAVRATNIK Lenart, 48 let (št. 71)	ZAVRATNIK Gašper, podložnik (št. 44)	–

67 NŠAM, Župnija Mozirje, R 1664–1665 + PM 1657–1665, s. p.

68 StLA, SA. Prassberg, Markt und Pfarre, Sch. 2, Heft 2.

69 NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/6, 4. 2. 1754.

(št. 55), Majda (Majgda) pa jih je štela 67 (št. 37). V tem času pri tržanih še ni bilo običajno dajanje dvojnih osebnih imen, a vendarle zasledimo tak osamljen primer pri leto dni stari deklici Mariji Katarini (št. 19).

Starost je izpuščena samo pri nekaterih zelo majhnih otrocih, označenih zgolj kot *infans*, ter pri nekaj poslih. Najmlajša popisana oseba naj bi bila dvomesečna deklica (št. 15), najstarejša pa 85-letna mati gospodarja ali gospodarice (št. 64). Razlike v letih med zakoncema se gibljejo v razponu od 0 do 24 let (št. 32), pri čemer je neredko starejša žena, a nikoli ne več kakor sedem let (št. 43, 44 in 70).

Tako rekoč nič ne izvemo o poklicni dejavnosti popisanih Mozirjanov, saj so s poklici označeni le posli (hlapec, dekla, pastir). Na možni poklic kaže dvojni priimek, in to zgolj v dveh primerih, kjer bi eden od priimkov utegnil biti poklicna oznaka: Gregor Žnider Stopar (*Gregorius Snider Stopper*) (št. 36) bi bil v takem primeru krojač, Tomaž Pečnik Ferker (*Thomas Peznek Ferker*) (št. 60) pa brodnik oziroma splavar. Poklicni priimki, prejkone že odlepljeni od nosilčevega poklica, so: Kramer-ca (št. 5), Vavpot (valpet) (št. 56), Glaser (steklar) (št. 59), Kolar (št. 62) in Maurer (zidar) (št. 63). Samo za Jurija Sobeja, umrlega leta 1658, iz mrliške matice vemo, da je bil (polnopravni) tržan in lončar.

Če za primerjavo pritegnemo sto let mlajše terezijansko štetje iz leta 1754, lahko sklepamo, da v Mozirju tudi sredi 17. stoletja ni bilo malo obrtnikov. Leta 1754 se namreč redkokatera hiša ni ukvarjala z obrtjo ali trgovino. Od skupno 64 družin (gospodinjstev) – brez dvorca Brdce – le pri dobri tretjini (24) ni izkazan poklic, ampak samo statusna oznaka (trški sodnik, tržan, gospod, berač, dninar, odsluženi vojak ipd.) oziroma ni tovrstnega podatka. Je pa zanimivo, da je v terezijanskem štetju naveden en sam obrtni pomočnik, a jih je moralo biti več, pri čemer se jih nekaj zagotovo skriva med sinovi obrtnikov.⁷⁰

Prečrtane osebe v popisu iz leta 1657 kažejo tudi na precejšnjo fluktuacijo trškega prebivalstva. Ta je bila pri Mozirjanih lažja že zaradi večje osebne svobode trških prebivalcev v primerjavi z navadnimi podložniki. Razen župnišča, kaplanije, dvorca Brdce in še kakšne hiše so vsi mozirski domovi spadali pod trg, ta pa pod zemljiško gospostvo Žovnek,⁷¹ kar iz popisa ni razvidno. Tudi

o pravnem položaju posameznikov zapisnik duš molči. Ne navaja niti podatka, kateri od gospodarjev je imel status polnopravnega tržana in kdo je bil v tem času trški sodnik.

S fluktuacijo je povezana diskontinuiteta trških rodbin skozi daljši časovni razpon, ki jo ponazarja tabela na prejšnji strani. Zgovorna je primerjava imen gospodarjev leta 1657 z imeni posestnikov po trškem šiftnem registru 27 let pozneje, leta 1684, ki ima sicer za tretjino manj imen: poleg župnika in kaplanije 38 posestnikov, ki bi jih lahko imeli za tržane, in 12 takih, ki so opredeljeni kot podložniki (*Unterthanen*). Enakih je le 17 priimkov in 18 njihovih nosilcev, kar pomeni, da je od priimkov 50 posestnikov iz leta 1684 enakih kot leta 1657 samo 18 ali dobra tretjina (36 %). Leta 1754 je enakih priimkov kot sto let prej 11, njihovih nosilcev pa 20, kar pomeni slaba tretjina (31,2 %) od skupno 64 gospodarjev.

Zanimive ugotovitve prinaša primerjava številčnega stanja Mozirjanov leta 1657 in pozneje. Če je bilo leta 1657 v trgu vsaj 323 duš oziroma nekaj manj kot 385 (kolikor je vseh popisanih, vključno s pripisanimi), je število v naslednjih sto letih nekoliko upadlo. Terezijansko ljudsko štetje iz leta 1754 izkazuje le 301 osebo, od tega 12 v dvorcu Brdce,⁷² nato pa je trg spet dosegel obljudenost iz srede 17. stoletja. Po ljudskem štetju iz leta 1810 naj bi imelo Mozirje 372 duš, čez dve leti, 1812, 346, kar je 26 manj, leta 1846 pa sto več, in sicer 447.⁷³ Demografsko in posestno podobo tega zgornjesavinjskega trga bo treba v prihodnje še nadgraditi in natančneje osvetliti, zlasti s pritegnitvijo katastrov (terezijanskega, jožefinskega in franciscejskega), mlajših matičnih knjig, terezijanskega ljudskega štetja in zapisnikov duš.

NAMESTO SKLEPA

Trg Mozirje je poleg trga Postojna (v zapisniku duš župnije Slavina 1665) in mesta Ljubljana (1656, 1660 in 1662) edino urbano naselje na Slovenskem, za katero se je ohranil popis prebivalcev še iz 17. stoletja. Pravzaprav preseneča, da je bil ta vir doslej tako malo opažen in uporabljen, čeprav je Ignac Orožen nanj v literaturi opozoril že leta 1877. V pričujočem prispevku smo zgolj nakazali nekaj možnih pristopov analitične obravnave popisa. Omejili smo se samo na mozirski trg, ob strani pa pustili večinsko podeželsko prebivalstvo

⁷⁰ NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/6, 4. 2. 1754.

⁷¹ Prim. trške šiftni registre 1684–1789 (StLA, SA. Prassberg, Markt und Pfarre, Sch. 2, Heft 2). Ob terezijanskem ljudskem štetju leta 1754 je en družinski poglavar označen kot podložnik nazarskega samostana (NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/6, 4. 2. 1754), po zapisniku duš 1845–

1853 pa pod trški magistrat ni spadalo 12 hiš: župnišče, kaplanija, dve hiši brez navedbe gospostva, štiri hiše podanikov gospostva Gornji Grad, dvorec Brdce in tri temu podložne hiše.

⁷² NŠAL, NŠAL 100, KAL, fasc. 119/6, 4. 2. 1754.

⁷³ Straka, *Verwaltungsgrenzen und Bevölkerungsentwicklung*, str. 301.

župnije. Mozirski zapisnik duš iz leta 1657 tako še naprej kliče po celoviti objavi in obravnavi.

FINANCIRANJE

Prispevek je nastal v okviru raziskovalnega programa Temeljne raziskave slovenske kulturne preteklosti (P6-0052), ki ga financira Agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

IZJAVA O DOSTOPU DO RAZISKOVALNIH PODATKOV

Raziskovalni podatki, na katerih temelji prispevek, so na voljo v prispevku samem.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

NŠAL – Nadškofijski arhiv Ljubljana

NŠAL, KAL 100 – Kapiteljski arhiv Ljubljana

ŽA Bloke, Matične knjige

NŠAM – Nadškofijski arhiv Maribor

Župnija Mozirje

PAM – Pokrajinski arhiv Maribor

SI PAM/1537 Slekovec Matej; Kartoteke

StLA – Steiermärkisches Landesarchiv, Graz

B 249/5, Adalbert Sikora, Die steirischen Gülden etc., V. Kreis Cilli

SA. Prassberg, Markt und Pfarre

ŠAK – Škofijski arhiv Koper

Ž Slv = Župnija Slavina

ROKOPISNI VIRI

Osrednja knjižnica Mozirje

Praprotnik, Franc: Trška kronika Mozirja. [Mozirje: 1903]

LITERATURA

Curk, Jože: *Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem. Urbanogradbeni oris do začetka 20. stoletja*. Maribor: Obzorja, 1991.

Filipič, Igor: *Vodnik po matičnem gradivu in zapisnikih duš v Nadškofijskem arhivu Maribor. Stanje 2024*. Elektronska izdaja. Maribor: Nadškofijski arhiv, 2024 (Popisi, vodniki in inventarji Nadškofijskega arhiva Maribor. Zvezek 5). <https://nadskofija-maribor.si/web/wp-content/uploads/2025/04/VODNIK-2024-SPLETNA.pdf>

Lajákov-Mozirski, Žiga: *Kronika trga Mozirje od najstarejših dob do zadnjega časa. Nova doba* (Celje) VIII, št. 93/21. 8. 1926–št. 119/23. 10. 1926.

Orožen, Ignaz: *Das Dekanat Oberburg*. Marburg: Selbstverlag, 1876–1877 (Das Bisthum und die Diözese Lavant. II. Theil).

Straka, Manfred: *Verwaltungsgrenzen und Bevölkerungsentwicklung in der Steiermark 1770–1850*. Graz: Historische Landeskommission für Steiermark, 1978 (Forschungen zur geschichtlichen Landeskunde der Steiermark, XXXI. Band).

Valenčič, Vlado: Popis družinskih poglavarjev l. 1660 in število prebivalstva v Ljubljani. *Kronika* 3, 1955, št. 3, str. 179–182.

Valenčič, Vlado: Štetje prebivalstva leta 1754 v predjožefinski ljubljanski škofiji in njegovi rezultati. *Zgodovinski časopis* 16, 1962, str. 27–53.

Videčnik, Aleksander: Zgodovina. *Mozirje* (gl. ur. Aleksander Videčnik). Mozirje: Občina, 2008, str. 12–37.

Vodnik po matičnih knjigah za območje SR Slovenije (ur. Ema Umek in Janez Kos). Ljubljana: Skupnost arhivov, 1972–1974 (Vodniki. 1. in 3. zvezek).

Vodnik po župnijskih arhivih na območju SR Slovenije (ur. Ema Umek in Janez Kos). Ljubljana: Skupnost arhivov, 1975 (Vodniki. 2. zvezek).

Žnidaršič Golec, Lilijana: *Kapiteljski arhiv Ljubljana. Inventar fonda. 1. zvezek, fasc. 1–60*. Ljubljana: Stolni kapitelj, 2006 (Nadškofijski arhiv Ljubljana. Priročniki 3).

SUMMARY

Population of the Mozirje Market Town in 1657 according to the Earliest Comprehensive State of Souls in Slovenia

Apart from well-preserved vital records dating to the mid-seventeenth century, the parish of Mozirje (Ger. *Prassberg*) in the Upper Savinja Valley also boasts other extraordinarily rich early sources—that is, registers of parishioners—for studying its demographic image. It is one of the few parishes in Slovenia for which such a precise list exists from as early as the seventeenth century, specifically, from 1657. There is also a known census of parishioners from the mid-eighteenth century that was compiled as part of the Theresian population census, and continuously kept states of souls or the so-called *status animarum* have been preserved for the hundred-year period starting in 1825.

The Mozirje *status animarum* from 1657 is, as far as it can be determined, the earliest comprehensive parish register in the territory of modern Slovenia. It is also one of merely two such registers preserved from the seventeenth century that recorded not only the receiving of sacraments but also individual's age. It was meticulously compiled by the parish priest Janez Plevnik (1606–1668), who performed his pastoral service in Mozirje for twenty-five years until his passing. The *status animarum* keeps a record of who received their First Communion and Confirmation.

Apparently, the record keeping was already discontinued in 1657, the year of the census.

The article presents the part of the state of souls which refers to the market town of Mozirje with altogether seventy-one households (houses) and at least 323 souls (385 in total, including the crossed out and added ones). Only a few observations are given regarding the content, and a detailed analysis is left to be conducted as part of future research. The ratio of men to women was 45.7 to 54.3%. Most households in Mozirje, fifteen or a little over than one-fifth (21.1%) counted five members, closely followed in numerical and sex ratios by households with four and six members—twelve or slightly more than one-sixth (16.9%)—and all other households amounted to less than half. The share of households with at least one foreigner (hired servant or *gostač*, lodging labourer) exceeded half (54.9%), and the share of foreigners among all inhabitants amounted to nearly one-fourth (24.4%). As for the household structure, the majority (twenty or 28.2%) classify as the household type comprising spouses with children, followed by spouses with children and hired servants (fourteen or 19.7%). There are altogether eight (11.3%) three-generation families and eleven (15.5%)

extended families. Over two-thirds of households—fifty or 70.4%—were headed by both spouses, two households by a widower (2.8%), and seven by a widow (9.9%).

The vast majority of surnames were Slovenian and, barring a few exceptions, all personal names were Latin. An occasional immigrant surname was of German origin. Age particulars were only omitted with a few small children and hired servants. Practically no information is provided regarding the professional activity of Mozirje's registered inhabitants, considering that the only professions stated are hired servants (farmhand, maid, shepherd). The crossed-out persons also point to the significant fluctuation of the market town's population.

In addition to the market town of Postojna (Ger. *Adelsberg*) and the town of Ljubljana (Ger. *Laibach*), the Mozirje market town was the only urban settlement in the territory of present-day Slovenia, for which the population census has been preserved from as early as the seventeenth century. It is quite surprising that this source has remained so unnoticed and underutilized, even though Ignac Orožen already drew attention to it in the literature in 1877. The Mozirje state of souls from 1657 therefore continues to call for a comprehensive discussion and publication.